

Tekad Keusahawanan Tani dalam Kalangan Pelajar Sains Pertanian Sekolah Menengah

Mohd Zailani Ibrahim*, Ramlah Hamzah, Mohd Ibrahim Nazri

Jabatan Pendidikan Sains dan Teknikal, Fakulti Pengajian Pendidikan, Universiti Putra Malaysia, 43400 Serdang, Selangor, Malaysia

*Corresponding author: pjaimu@gmail.com

Abstract

Past studies showed agricultural students in schools were interested to venture into the field of agricultural entrepreneurship. However the realistic figure of those who actually ventured into the field of agricultural entrepreneurship was small and not as expected. Literature has shown that entrepreneurship perseverance had important impact in influencing the decision of an individual to be an entrepreneur. This study seeks to determine the level of perseverance in agricultural entrepreneurship among agricultural science students. This study employed the survey method. Study respondents consisted of 50 students taking Agricultural Science in secondary schools in the state of Selangor. Questionnaire used was adapted from past studies. Data collected were analysed using SPSS. The statistics used were correlation and t-test. Findings from the study indicated student's level of agricultural entrepreneurship perseverance was average. There was a significant relationship between agricultural entrepreneurship perseverance and efficacy and characteristics of entrepreneurship. The result also illustrated agricultural entrepreneurship perseverance difference between male and female students. The study recommended that agricultural entrepreneurship activities among students be increased to enhance agricultural entrepreneurship perseverance.

Keywords: Perseverance in agricultural entrepreneurship; entrepreneurship efficacy; characteristics of entrepreneurship; agricultural science; secondary schools

Abstrak

Kajian lepas menunjukkan pelajar pertanian di sekolah berminat untuk menceburkan diri dalam bidang usahawan tani, namun realitinya bilangan mereka yang betul-betul menceburi bidang usahawan tani adalah sangat sedikit tidak seperti yang diharapkan. Literatur menunjukkan tekad keusahawanan mempunyai impak yang penting dalam mempengaruhi keputusan seseorang itu untuk menjadi usahawan. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti tahap tekad keusahawanan tani dalam kalangan pelajar pertanian. Kajian ini menggunakan kaedah tinjauan. Responden kajian terdiri daripada 50 orang pelajar yang mengambil mata pelajaran Sains Pertanian di sekolah menengah di negeri Selangor. Soal selidik yang digunakan dalam kajian ini diadaptasi daripada kajian lepas. Data dianalisis menggunakan SPSS. Statistik yang digunakan ialah korelasi dan t-test. Dapatan kajian menunjukkan tekad keusahawanan tani pelajar adalah pada tahap sederhana. Terdapat hubungan yang signifikan antara tekad keusahawanan tani dengan efikasi keusahawanan dan ciri-ciri keusahawanan. Dapatan juga menunjukkan terdapat perbezaan tekad keusahawanan tani antara pelajar lelaki dan perempuan. Kajian mencadangkan supaya diperbanyakkan aktiviti keusahawanan tani di kalangan pelajar untuk meningkatkan tekad keusahawanan tani.

Kata kunci: Tekad keusahawanan tani; efikasi keusahawanan; ciri-ciri keusahawanan; sains pertanian; sekolah menengah

© 2014 Penerbit UTM Press. All rights reserved

1.0 PENGENALAN

Tekad keusahawanan mempunyai impak yang penting dalam mempengaruhi keputusan seseorang itu untuk menjadi usahawan. Ginzberg (1972) mendapati bahawa pemilihan kerjaya adalah satu proses yang tidak boleh berpatah balik. Proses pemilihan kerjaya ini berhenti apabila wujud kompromi diantara minat, kebolehan, peluang dan nilai. Teori Holland (1985) mengatakan pilihan kerjaya mesti selaras dengan minat individu kerana ini akan dapat mengurangkan berlakunya pertukaran kerja dalam masa yang singkat. Ini bermakna individu yang bertekad menceburi kerjaya keusahawanan tani mestilah mempunyai minat yang mendalam terhadap perniagaan dalam bidang pertanian.

Menurut Bird dan Jelinek (1988), tekad keusahawanan dilihat sebagai hubungan di antara usahawan sebagai individu dan bagaimana sesuatu usaha itu dirangka. Sebagai contoh, jika seseorang individu itu telah mempunyai keinginan untuk menjadi usahawan, mereka pastinya mempunyai niat atau rancangan tentang jenis perniagaan yang bakal diusahakan, bagaimana cara untuk mendapatkan modal dan lain-lain yang berkaitan dengan perniagaan yang ingin dijalankan. Walaupun ia masih hanya dianggap sebagai niat, tetapi ia berlaku disebabkan oleh tekad keusahawanan yang sedia ada dalam diri seseorang itu. Oleh itu jika seseorang itu mempunyai keinginan untuk menjadi usahawan tani, mereka pastinya telah mempunyai niat atau perancangan untuk menjalankan perniagaan berkaitan dengan produk pertanian.

Dalam Rancangan Malaysia Kesembilan (RMK-9), kerajaan telah menguar-uarkan tentang aspek memperkasakan pertanian baru. Ia bukan sahaja merangkumi aspek pertanian komersial dan bioteknologi, malah turut menekankan aspek pertanian sebagai satu perniagaan.

Transformasi ini memerlukan pembudayaan keusahawanan dalam pertanian supaya dapat melahirkan satu generasi usahawan bagi menerajui usaha merevolusikan bidang pengeluaran makanan dalam sektor pertanian.

Fatimah Mohamed Arshad melalui rencananya di dalam Utusan Malaysia online bertarikh 18 November 2005 menerangkan bahawa Dalam Rancangan Malaysia Kesembilan (RMK-9) kerajaan menetapkan untuk mencapai imbang positif dalam imbang pembayaran makanan. Salah satu strategi adalah dengan mewujudkan persekitaran perniagaan pertanian yang dinamik yang dipandu oleh usahawan tani. Perkembangan semasa yang berlaku ini, hasil daripada kesedaran kerajaan bahawa sektor pertanian merupakan tulang belakang ekonomi negara sejak sekian lama. Oleh itu proses melahirkan usahawan tani seharusnya melibatkan golongan belia terutamanya yang berpendidikan bagi mengubah persepsi dan mentaliti belia terhadap bidang pertanian. Belia yang dimaksudkan disini ditakrifkan sebagai golongan lepasan sekolah yang berusia 18 tahun ke atas sehingga peringkat awal dewasa iaitu 40 tahun.

Kerajaan menyarankan agar masyarakat membuat kerja sendiri dengan tidak mengharapkan bantuan orang lain untuk menyara diri dan keluarga. Ini bermaksud secara tidak langsung telah menggalakkan masyarakat untuk berniaga dan mengharapkan para belia mempunyai satu tekad yang tinggi untuk menjadi usahawan. Salah satu bidang keusahawanan yang menjadi tumpuan utama ialah keusahawanan tani. Pelbagai usaha telah dijalankan oleh kerajaan untuk membudayakan masyarakat dengan kerjaya usahawan tani bermula dari peringkat sekolah, institusi pengajian tinggi awam dan swasta serta masyarakat umum.

Melalui Kementerian Pelajaran Malaysia, kerajaan telah menyemarakkan lagi usaha membudayakan keusahawanan dikalangan rakyat Malaysia dengan menyemai budaya keusahawanan ini diperingkat sekolah rendah lagi dengan memperkenalkan unsur-unsur keusahawanan dalam matapelajaran matematik. Kesinambungannya diteruskan diperingkat menengah rendah melalui mata pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu bermula tahun 1991 serta di peringkat menengah atas dengan memberi peluang kepada pelajar memilih untuk mengikuti pendidikan dan keusahawanan melalui mata pelajaran elektif vokasional dan teknologi (kumpulan II).

Di bidang pertanian pula, pendidikan pertanian itu sendiri telah diperkenalkan seawal tahun 1926 lagi. Mata pelajaran pertanian ini masih ditawarkan sehingga kini di sekolah-sekolah. Pada peringkat sekolah rendah, pendedahan kepada bidang pertanian ini dilaksanakan dengan menyerapkan tajuk-tajuk pertanian yang terdiri daripada komponen menjaga tumbuhan hiasan, memelihara ikan hiasan dan menanam sayuran di dalam mata pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu Sekolah Rendah (KHBSR) yang dipelajari oleh pelajar-pelajar tahun 4,5 dan 6. Diperingkat menengah rendah pula (tingkatan 1 hingga 3), komponen pertanian diajar dalam mata pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu Sekolah Menengah (KHBSM). Kesinambungan ini diteruskan diperingkat menengah atas (tingkatan 4 dan 5) dimana bidang pertanian ditawarkan sebagai matapelajaran elektif teknologi (Sains Pertanian dan Agroteknologi) yang mana ia ditawarkan di SMK (Sains Pertanian sahaja) dan SMT (Sains Pertanian dan Agroteknologi). Satu lagi ialah elektif vokasional yang terbahagi kepada dua jenis iaitu MPV teknotani (di SMK) dan Kursus Vokasional Pertanian (KVP) ditawarkan di SMT.

Lanjutan selepas daripada persekolahan menengah atas, para belia ini juga berpeluang untuk meneruskan pendidikan yang khusus dalam bidang-bidang keusahawanan pertanian seperti di Institut Pertanian, Kolej Komuniti, Kolej Swasta serta IPTA dan IPTS di seluruh negara. Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani melalui langkah yang proaktif telah melancarkan Skim Usahawan Belia Tani. Golongan belia yang terlibat dalam skim ini dihantar berkursus di Jepun untuk mempelajari selok belok pertanian moden. Projek ini mendapat kerjasama kerajaan-kerajaan Negeri yang mengkhusus kepada pengeluaran makanan dengan matlamat mewujudkan usahawan tani berjaya iaitu: (1) menghasilkan produk pertanian dalam skala besar; dan (2) memperolehi pendapatan bersih tidak kurang daripada RM3000 sebulan. (Kementerian Asas Tani, 2006).

Terdapat kajian-kajian yang membuktikan bahawa terdapat ramai belia yang masih belajar, mempunyai tekad yang tinggi untuk menjadikan bidang keusahawanan tani sebagai bidang kerjaya mereka bila mereka menamatkan pembelajarannya nanti. Rohana (2010), dalam kajiannya terhadap minat kerjaya pelajar yang mengambil elektif MPV teknotani mendapati daripada 182 pelajar yang memilih kerjaya dibidang pertanian, 107 orang atau (58.8 %) daripadanya mempunyai minat kerjaya sebagai usahawan tani. Zakaria (1998) melaporkan melalui soalan kajian adakah anda bercita-cita untuk menjadi usahawan pertanian terhadap pelajar-pelajar Tingkatan 5 Sekolah Menengah Vokasional Pertanian, 38/70 (54.3%) pelajar menyatakan mereka bercita-cita untuk menjadi usahawan pertanian.

Mohd. Salleh (1992) melaporkan kesan potensi keusahawanan semasa dalam proses pembelajaran akan mempengaruhi aspirasi keusahawanan dan pemilihan untuk bekerja sendiri. Melalui dapatan kajiannya, beliau menegaskan bahawa pelajar sekolah menengah yang mempunyai potensi dan ciri-ciri serta sikap yang tinggi perlu dipupuk untuk mewujudkan kesedaran dan persediaan untuk memilih keusahawanan sebagai satu alternatif kepada kerjaya.

■ 2.0 MASALAH KAJIAN

Disebalik kajian yang menunjukkan betapa para pelajar di negara kita sebenarnya berminat untuk menceburi bidang keusahawanan, namun realitinya bilangan mereka yang betul-betul menceburi bidang keusahawanan ini adalah sangat sedikit tidak seperti yang diharapkan atau pun seperti yang digambarkan oleh minat pelajar semasa dibangku sekolah. Menurut Laporan Jabatan Perangkaan Malaysia (2009), peratusan usahawan di Malaysia agak kecil iaitu tidak melebihi 26 peratus daripada keseluruhan penduduk bekerja dalam tempoh 25 tahun. Peratusan itu juga menunjukkan trend yang menurun daripada 25.1 peratus pada 1982 kepada 20.9 peratus pada 2008. Pada masa yang sama laporan perangkaan juga menunjukkan ramai daripada mereka yang menceburi bidang keusahawanan ini terdiri daripada mereka yang agak berumur, di mana 59.5 peratus usahawan pada tahun 2008 terdiri daripada mereka yang berumur 45-64 tahun.

Sehubungan dengan itu, dalam kes kajian ini persoalannya mengapakah pelajar atau belia yang bertekad atau mempunyai niat untuk menjadi usahawan tani setelah menamatkan pengajian, akhirnya tidak memilih kerjaya sebagai usahawan tani sebagai kerjaya sebenar mereka. Berdasarkan permasalahan tersebut, kajian ini dijalankan untuk mengenal pasti tekad keusahawanan tani pelajar disamping hubungannya dengan ciri-ciri keusahawanan, efikasi keusahawanan dan nilai sosial keusahawanan tani serta perbezaan tekad keusahawanan tani berdasarkan demografi pelajar.

Super (1976) menegaskan bahawa salah satu faktor yang mempengaruhi kerjaya keusahawanan pelajar ialah ciri-ciri peribadi individu tersebut. Zaidatul dan Hisyamuddin (2010), dalam rumusannya berkaitan faktor yang mempengaruhi tekad keusahawanan, telah menjelaskan bahawa efikasi keusahawanan merupakan faktor yang penting dan mempunyai hubungan yang signifikan dengan tekad keusahawanan. Menurut Thomas dan Muller (2000), nilai sosial membentuk asas kepada sistem nilai kepada sesuatu kumpulan atau masyarakat. Ia juga menjadi asas kepada pembangunan personaliti serta persepsi terhadap kemampuan individu ke arah aktiviti

keusahawanan. Siti Hawa (2009) mendapati terdapat perbezaan tekad keusahawanan dengan beberapa faktor demografi pelajar iaitu hubungan berdasarkan jantina dan berdasarkan pengalaman keusahawanan pelajar. Faktor demografik yang dikenal pasti dalam kajian ini ialah jantina, jenis pekerjaan keluarga serta pengalaman berniaga dan keusahawanan pelajar.

■3.0 OBJEKTIF KAJIAN

Objektif kajian ini ialah untuk mengenal pasti tahap tekad keusahawanan tani pelajar, mengenal pasti sama ada terdapat hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, efikasi keusahawanan dan nilai sosial usahawan tani dengan tekad keusahawanan tani pelajar serta untuk mengenal pasti sama ada terdapat perbezaan tekad keusahawanan tani berdasarkan jantina, pekerjaan ibu dan bapa serta pengalaman berniaga atau keusahawanan pelajar.

■4.0 METODOLOGI

Kajian ini dijalankan secara tinjauan dengan menggunakan soal selidik untuk mendapatkan data kajian. Maklumat yang diperolehi meliputi profil responden seperti jantina, jenis pekerjaan ibu dan bapa serta pengalaman berniaga dan keusahawanan pelajar. Selain itu pelajar diminta memberi maklumat berkaitan tekad keusahawanan tani, ciri-ciri keusahawanan dan efikasi keusahawanan mereka dan nilai sosial keusahawanan tani. Item-item soal selidik menggunakan skala likert 5 poin dengan skor (1) Sangat tidak setuju, (2) Tidak setuju, (3) Kurang setuju, (4) Setuju, (5) Sangat setuju. Manakala bagi ciri-ciri keusahawanan, skor (1) Sangat tidak berkaitan dengan saya, (2) Tidak berkaitan dengan saya, (3) Tidak pasti, (4) Berkaitan dengan saya, (5) Sangat berkaitan dengan saya. Bagi pengiraan maklumat profil responden, statistik deskriptif (peratus dan frekuensi) digunakan. Untuk tahap tekad keusahawanan tani, interpretasi berikut digunakan; tahap lemah (min 1.00 hingga 2.33), tahap sederhana (min 2.34 hingga 3.66) dan tahap tinggi (min 3.67 hingga 5.00). Analisis korelasi Pearson digunakan untuk menentukan hubungan antara pemboleh ubah kajian, manakala ujian-t dan analisis ANOVA Satu Hala digunakan untuk analisis perbezaan antara pemboleh ubah kajian

Seramai 50 orang pelajar tingkatan 4 yang mengambil mata pelajaran Sains Pertanian di dua buah sekolah menengah kebangsaan dalam negeri Selangor yang terlibat dalam kajian rintis telah dipilih sebagai sampel kajian ini. Jadual 1 menunjukkan profil responden.

Jadual 1 Profil responden kajian

Item	Frekuensi	Peratus
Jantina		
Lelaki	24	48
Perempuan	26	52
Pengalaman Perniagaan dan Keusahawanan		
Ada Pengalaman	37	74
Tiada Pengalaman	13	26
Pekerjaan Bapa		
Kerja Mekan Gaji	34	68
Kerja Sendiri	16	32
Pekerjaan Ibu		
Kerja Mekan Gaji	9	18
Kerja Sendiri	17	34
Suri Rumah	24	48

■5.0 DAPATAN KAJIAN

5.1 Tahap Tekad Keusahawanan Tani dalam Kalangan Pelajar Pertanian

Pengukuran tekad keusahawanan tani pelajar pertanian adalah merujuk kepada min secara keseluruhan. Dapatan kajian seperti dalam Jadual 2, menunjukkan min bagi tekad keusahawanan tani bagi pelajar pertanian pada tahap sederhana (Min=3.57). Skor min yang paling rendah adalah 2.10 manakala skor min yang paling tinggi adalah 4.90.

5.2 Hubungan Antara Tekad Keusahawanan Tani dengan Ciri-Ciri Keusahawanan, Efikasi Keusahawanan dan Nilai Sosial Keusahawanan Tani

Jadual 3 menunjukkan hasil analisis korelasi Pearson untuk menentukan hubungan tekad keusahawanan tani dengan ciri keusahawanan, efikasi keusahawanan dan nilai sosial keusahawanan tani. Hasil analisis menunjukkan bahawa terdapat hubungan positif yang signifikan antara tekad keusahawanan tani dengan ciri keusahawanan ($r = .244$, $p < .05$) dan efikasi keusahawanan ($r = .266$, $p < .05$). Manakala terdapat hubungan positif tidak signifikan antara tekad keusahawanan tani dengan nilai sosial keusahawanan tani ($r = .221$, $p > .05$).

5.3 Analisis Perbezaan Tekad Keusahawanan Tani Antara Pelajar Berlainan Jantina, Mempunyai Pengalaman Perniagaan dan Keusahawanan Serta Jenis Pekerjaan Ibu dan Bapa

Jadual 4 menunjukkan hasil dapatan ujian-t dan ujian ANOVA Satu Hala untuk menentukan perbezaan antara tekad tekad keusahawanan tani di antara pelajar berlainan jantina, mempunyai atau tidak mempunyai pengalaman perniagaan dan keusahawanan serta jenis pekerjaan ibu bapa. Hasil ujian-t menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan di antara tekad keusahawanan tani dengan jantina pelajar ($t = 2.33$, $p < .05$) dan pengalaman perniagaan pelajar ($t = 2.15$, $p < .05$). Tekad keusahawanan tani pelajar lelaki ($\text{min}=3.74$) adalah lebih tinggi berbanding pelajar perempuan ($\text{min}=3.42$). Pelajar yang mempunyai pengalaman perniagaan juga mempunyai tekad keusahawanan tani ($\text{min}=3.66$) yang lebih tinggi berbanding pelajar yang tidak mempunyai pengalaman perniagaan ($\text{min}=3.32$). Secara umumnya, dapatan ini menunjukkan bahawa tekad keusahawanan tani dipengaruhi oleh jantina dan pengalaman perniagaan pelajar. Manakala didapati tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara tekad keusahawanan tani dengan jenis pekerjaan bapa. Hasil analisis ANOVA Satu Hala juga menunjukkan tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara tekad keusahawanan tani dengan jenis pekerjaan ibu. Secara umumnya dapatan kajian ini menunjukkan bahawa faktor pekerjaan ibu dan bapa pelajar tidak memainkan peranan penting dalam pembentukan tekad keusahawanan tani pelajar.

Jadual 2 Min, sisihan piawai, nilai minimum dan maksimum tekad keusahawanan tani pelajar

Tekad Keusahawanan Tani Pelajar Secara Keseluruhan	
Min	3.57
Sisihan Piawai	0.50
Minimum	2.10
Maksimum	4.90

Jadual 3 Ujian korelasi pearson antara tekad keusahawanan tani dengan ciri-ciri keusahawanan, efikasi keusahawanan dan nilai sosial keusahawanan tani

	Tekad Keusahawanan Tani	Ciri-Ciri Keusahawanan	Efikasi Keusahawanan	Nilai Sosial Usahawanan Tani
Tekad Keusahawanan Tani	1	.244*	.266*	.221

*Signifikan pada nilai $p < 0.05$

Jadual 4 Analisis perbezaan antara tekad keusahawanan tani antara pelajar berlainan jantina, pengalaman perniagaan dan pekerjaan ibu bapa

	Ujian-t	n	min	sp	df	t	sig.
Jantina							
Lelaki		24	3.74	.43	48	2.33	.02 *
Perempuan		26	3.42	.53			
Pengalaman Perniagaan							
Ada Pengalaman		37	3.66	.47	48	2.15	.04*
Tiada Pengalaman		13	3.32	.53			
Pekerjaan Bapa							
Kerja Makan Gaji		34	3.61	.52	48	.87	.39
Kerja Sendiri		16	3.48	.47			
ANNOVA Satu Hala							
Pekerjaan Ibu							
Kerja Makan Gaji		9	3.57	.44	2	.92	.41
Kerja Sendiri		17	3.70	.39			
Suri Rumah		24	3.48	.59			

*Signifikan pada nilai $p < 0.05$

Jadual 5 Profil responden yang mempunyai pengalaman perniagaan dan keusahawanan dalam tiga bidang yang telah dikenalpasti mengikut jantina

Item	Frekuensi	Peratus
Mempunyai Pengalaman Perniagaan Dan Keusahawanan		
Lelaki	17	34
Perempuan	20	40
Ada Pengalaman Menolong Ibu bapa berniaga		
Lelaki	6	12
Perempuan	12	24
Ada Pengalaman Terlibat Dalam Program Keusahawanan		
Lelaki	13	26
Perempuan	15	30
Ada Pengalaman Berniaga Secara Sambilan		
Lelaki	10	20
Perempuan	5	10

5.4 Profil Responden yang Mempunyai Pengalaman Perniagaan dan Keusahawanan dalam Tiga Bidang Yang Telah Dikenalpasti Mengikut Jantina

Hasil daripada analisis data menggunakan ujian crosstabs seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 5, didapati daripada 37 atau 74% pelajar yang mempunyai pengalaman perniagaan dan keusahawanan, 17 (34%) daripadanya adalah pelajar lelaki dan 20 (40%) pelajar perempuan. Pengalaman-pengalaman tersebut ialah seperti menolong ibu bapa menjalankan perniagaan mereka (18 atau 36% pelajar yang terlibat, terdiri daripada 6 pelajar lelaki dan 12 pelajar perempuan); terlibat dalam program keusahawanan semasa di sekolah (28 atau 56% pelajar terlibat, iaitu 13 lelaki dan 15 perempuan); dan pengalaman berniaga secara sambilan semasa cuti sekolah (15 atau 30% pelajar terlibat, 10 lelaki dan 5 perempuan).

6.0 KESIMPULAN

Kajian ini cuba mengenal pasti tahap tekad keusahawanan tani dalam kalangan pelajar pertanian. Didapati tekad keusahawanan tani pelajar pertanian adalah pada tahap sederhana. Di samping itu, wujud juga hubungan yang positif dan signifikan diantara tekad keusahawanan tani dengan ciri-ciri keusahawanan dan efikasi keusahawanan. Manakala hubungan antara tekad keusahawanan tani dengan nilai sosial adalah positif tetapi tidak signifikan. Terdapat perbezaan yang signifikan antara tekad keusahawanan tani dalam kalangan pelajar yang berlainan jantina dan pelajar yang mempunyai pengalaman berniaga atau pengalaman keusahawanan. Walau bagaimanapun, tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tekad keusahawanan tani dengan jenis pekerjaan ibu bapa pelajar. Dari segi pengalaman berniaga dan keusahawanan pelajar pula, didapati pelajar perempuan lebih ramai mempunyai pengalaman berniaga dan keusahawanan berbanding lelaki. Namun begitu tahap tekad keusahawanan tani pelajar lelaki lebih tinggi daripada tekad keusahawanan tani pelajar perempuan secara keseluruhannya.

Dapatan kajian menunjukkan pelajar pertanian masih belum mempunyai tekad keusahawanan tani yang tinggi walaupun mereka merupakan pelajar yang terdedah dengan ilmu keusahawanan dan ilmu sains pertanian melalui mata pelajaran kemahiran hidup bersepadu semasa di peringkat menengah rendah serta mata pelajaran sains pertanian yang mereka sedang ikuti sekarang. Pada masa yang sama didapati tekad keusahawanan tani ini dipengaruhi oleh elemen seperti efikasi keusahawanan dan ciri-ciri keusahawanan pelajar. Ini menunjukkan ketiga-tiga elemen tersebut iaitu tekad keusahawanan tani, efikasi keusahawanan dan ciri-ciri keusahawanan adalah saling berkaitan dan perlu diberi perhatian yang sewajarnya bagi mencapai matlamat kerajaan untuk melahirkan ramai golongan belia yang menceburi sektor pertanian sepenuh masa dan seterusnya menjadi usahawan tani yang berjaya. Peranan nilai sosial usahawan tani juga tidak boleh diabaikan kerana ia juga mempunyai hubungan yang positif dengan tekad keusahawanan tani walaupun hubungan tersebut tidak signifikan.

Oleh itu untuk mencapai hasrat agar lebih ramai belia menceburi kerjaya usahawan tani, pihak yang membuat polisi dan pihak berwajib seperti Kementerian Pelajaran Malaysia, pentadbir sekolah dan para pendidik perlulah menggembeling tenaga dan usahasama dengan memberi tumpuan untuk meningkatkan tekad pelajar pertanian agar memilih kerjaya keusahawanan tani sebagai kerjaya tetap mereka apabila menamatkan pengajian nanti. Sehubungan itu juga, ciri-ciri keusahawanan yang telah sedia ada dalam diri pelajar perlu dipupuk dengan baik disamping menyediakan landasan yang kukuh dalam bentuk persekitaran dan aktiviti seperti kuliah berasaskan ilmu keusahawanan, pembelajaran melalui pengalaman, penglibatan pelajar dalam persatuan usahawan, simulasi dan main peranan serta pelbagai aktiviti keusahawanan tani yang boleh menyokong meningkatkan efikasi keusahawanan pelajar dan seterusnya meningkatkan tekad pelajar untuk menceburi kerjaya usahawan tani. Media massa seperti surat khabar, majalah, radio, televisyen, internet dan sebagainya juga boleh membantu dengan menguar-uarkan konsep 'pertanian adalah perniagaan' bagi memberi kesedaran kepada masyarakat umum tentang

keistimewaan dan ganjaran yang diperolehi melalui kerjaya sebagai usahawan tani. Ini secara tidak langsung boleh meningkatkan nilai sosial keusahawanan tani dan seterusnya memperkukuhkan tekad keusahawanan tani pelajar. Pihak berwajib boleh memainkan peranan dalam mempromosikan perkara-perkara yang positif berkaitan kerjaya sebagai usahawan tani khususnya kepada golongan wanita agar memberi impak yang boleh menimbulkan kesedaran dan keyakinan kepada golongan ini untuk menceburi kerjaya sebagai usahawan tani. Di samping itu adalah penting agar pelajar didedahkan dengan pengalaman sebenar dalam bidang perniagaan dan keusahawanan semasa peringkat sekolah lagi. Pihak sekolah atau institusi boleh menjalankan pelbagai aktiviti berkaitan perniagaan dan keusahawanan melalui program-program yang diatur seperti hari terbuka, hari kantin, minggu koperasi dan sebagainya. Pihak kementerian dan sekolah juga boleh berhubung dengan syarikat-syarikat usahawan tani yang telah berjaya bagi menjalankan program usahasama agar pelajar-pelajar pertanian dapat menjalani praktikal dalam menguruskan perniagaan yang sebenar. Pelbagai program harus dirancang dan dilaksanakan agar dapat memberi pengalaman perniagaan dan keusahawanan semaksimum mungkin kepada setiap pelajar dan seterusnya meningkatkan tekad keusahawanan tani pelajar khususnya pelajar pertanian itu sendiri.

Rujukan

- Bird, B. & Jelinek, M. (1988). The Operation of Entrepreneurial Intention. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 13(2), 21–29.
- Fatimah Mohd Arshad. (2005). *Strategi Lahirkan Usahawan Tani Berdaya Maju*. Utusan Malaysia Online–Rencana.
- Ginzberg, E. (1972). Towards a Theory at Occupational Choice: A Restatement. *Vocational Guidance Quarterly*, 20 Mac 1972, pg. 169—176.
- Holland, J. L. (1985a). *Making Vocational Choices: A Theory of Career Vocational Personalities and Work Environment*. 2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2009). *Siaran Khas Penyiasatan Tenaga Buruh, Usahawan di Malaysia*. Siri 4(1), 2009.
- Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani Malaysia. (2006). *Buku Perangkaan Pertanian*. Putrajaya: Unit Pengurusan Maklumat dan Statistik.
- Mohd Salleh Hj. Din. (1992). *Pembangunan Enterprise Keusahawanan dan Perniagaan Kecil di United Kingdom: Implikasi Kepada Malaysia*. Kertas Kerja Bengkel Program Pembangunan Usahawan. 25-27 Ogos.
- Malaysia. (2006). *Rancangan Malaysia Kesembilan*. Kuala Lumpur: Percetakan Nasional Berhad.
- Rohana Binti Abdul Rahim. (2010). Minat Kerjaya, Efikasi Kendiri Keputusan Kerjaya, Kemahiran Employability, dan Pilihan Kerjaya Pelajar Vokasional Pertanian di Semenanjung Malaysia. Tesis PhD. Universiti Putra Malaysia.
- Siti Hawa Binti Mohamed Idris. (2009). *Kecenderungan Keusahawanan di Kalangan Pelajar Bidang Kejuruteraan di Institusi Pengajian Tinggi Awam di Kawasan Utara Semenanjung Malaysia*. Tesis Sarjana. Universiti Utara Malaysia.
- Super, D. E. (1976). *Career Education and Meanings of Work*. Washington, D. C. US Department of Health, Education and Welfare.
- Thomas, A. S. & Muller, S. L. (2000). A Case For Comparative Entrepreneurship: Assessing The Relevance Of Culture. *Journal of International Business Studies*, 31(2), 287–305
- Zaidatol Akmaliah Lope Pihie dan Hishamuddin Hassan. (2010). *Memperkasa Tekad Keusahawanan Pelajar*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Zakaria Bin Abdul Rahman. (1998). *Pembinaan dan Pengujian Modul Latihan Keusahawanan Pertanian di Kalangan Pelajar Sekolah Menengah*. Tesis Ph.D. Universiti Kebangsaan Malaysia.